

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átvéve:</i>		Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.		Egy hónapra — > 80 >
Félévre . 3 > — >		<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . 1 > 50 >		Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >		Félévre . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>		Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.		Egy hónapra 1 > — >
Félévre . 4 > — >		<i>Egyes szám ára 4 kr.</i>

Az agrár-háboru Magyarországon.

V.

A tőzsde.

II.

A tőzsde direkt káros hatása a mezőgazdaságra a gabnatőzsde határidő-üzletnek nevezett intézményében rejlik.

A tőzsdének a gabnaüzletre tulajdonképpen az volna a rendeltetése, hogy a gabonakereskedelem közvetítése által a termelő és a fogyasztó közönség között emelő, fölsegítő hatást gyakoroljon a mezőgazdaság főbb produktumainak értékesítésére.

Ennek az üzletnek is megvan a tisztességes haszna. Ha a tőzsde csak ennél a szerepnél marad, akkor is több a haszna a terményeken, mint a gazdának, ki azokat előállította.

De a tőzsdének fő jellemvonása, hogy a tisztességes nyereséggel soha sincs megelégedve, azért kitalálták a határidő üzletet, midőn az eladó nem köteles az eladott gabnamennyiséget szállítani, a vevőnek pedig eszeágában sincs gabonát vásárolni, hanem az üzlet kötésének és lebonyolításának határidején jegyzett két árfolyam közt lévő különbségre — differenciára — spekulálnak.

A tőzsdének vannak kis és nagy czápai. Az előbbieket az ügynökök és tőzsdei megbízásokkal foglalkozó bankárok, akik nélkül a nagy közönség nem vehet részt a tőzsde-játékban. Ezek megbízóiktól minden megkötött üzlet után provisiót kapnak, tehát akár nyer a megbízó, akár veszít, a makler vagy a bankár, aki a kötést megcsinálja, mindkét esetben zsebrevágja a provisiót. Ezeknek a kis czápaknak tehát érdekekben áll a nagy közönséget minél szélesebb körben bevonni a tőzsdejátékba.

Meg is cselekszik ezt, amennyiben nemcsak mindenféle czimekre szélküldött levelekben és újság-hirdetések útján, hanem utazó ügynökeik által is »nagy« és »biztos« nyereséggel való kecsegtetés által már az

egyszerű földműves népet is belevonták a tőzsdei szédelgések gyűrűibe.

A nagy czápák azok, akik ugyanezt a játékot nagyban üzik, akik nem ritkán bennülnek a tőzsdetanácsban és tőzsde-bíróságban, akik nagy vagyonuknál fogva uralják a tért épp úgy, mint a ferbliben az a kártyás, akinek legtöbb pénze van, sőt még sokkal biztosabban. — Mert ha érdekeik úgy kívánják, akkor tartózkodnak a vételtől és lebonyolítják köteéseiket vagy — amire nem egy példa van — hamisított hírlapi közleményekkel terrorizálják a közönséget és olyan árcsökkenést idéznek elő, mely sok ezer, meg ezer embernek óriási károsodásával, rájuk nézve pedig óriási haszonnal jár; mert midőn az árak eléggé leszálltak, akkor ismét vásárolnak, köteéseket csinálnak, mely példát a kis emberek lázasán követik és ez által újra fölhajszolják az árfolyamot — természetesen ismét a nagy és a kis czápák javára.

Ha most azt kérdezzük, hogy mi haszna van ebből a mezőgazdaságnak? — a felelettel mindenki adós marad.

De ha viszont meggondoljuk, hogy átlag 90-szer annyi papiros-buza lesz eladva, mint a mennyi üzlet lesz tényleg buza átadással lebonyolítva, akkor világos, hogy a határidő üzlet árhullámozása fogja megszabni a valódi gabnaüzlet árfolyamát is, nem pedig megfordítva: mert természetesen a kisebb kereslet, a kisebb kínálat fog a nagyobbhoz alkalmazkodni és nem ellenkezőleg.

Innen magyarázható meg az az abnormis állapot, hogy midőn a magyar buza-piaczra kerül megelőzve az összes európai államok buzáit, az árfolyam nem képes a kellő magasságról megindulni, mert a nagy czápák az előbb vázolt manipulációval tartják az árakat.

Ehhez járul még, hogy az összes magyarországi nagy malmok határidő-üzletekkel is foglalkoznak és a legnagyobb buza-camagne idején, aratás után, tartózkodnak a vételtől vagyis egyszerűen a tőzsde-czápák manőverjét utánozzák.

Ime így válik a tőzsde a mezőgazdaság pióczájává!

Azért nem lehet csodálkozni, hogyha Amerikában, Angliában, Francia- és Németországban a mezőgazdák nagy mozgalmakat indítottak a tőzsde megrendszabályozására, különösen a határidőüzletek eltörlésére.

Természetesen a czápák raja a kibérelt sajtó és a nem kevésbé kibérelt államférfiak útján mindent elkövet az aranyat tojó tyuknak a megmentésére.

Azok a miniszterek, akik a független gazdák kongresszusán méltóságukon alulinak tartják megjelenni, sőt mindent elkövetnek, hogy az ne sikerüljön; ugyanazok lelkendezve sietnek a börze-bálok és börze-lakomákra megjelenni és poharat emelni, ez áldásos intézménynek egészségére és hosszú életére. —

Ugyanaz a pénzügyminiszter aki a szegény embernek adóvégrehajtói útján eladatja a feje alól a párnát — az elmaradt adógarasok fejében —; ellicizáltatja a földművesnek igavonó jószágait és vetőmagját —; ugyanaz minden módon iparkodik kibujni azon óriási nyereségek megadóztatása alól, melyet a börzeczápák évenként elnyelnek. —

Valóban csodálatos, hogy ebben az országban, a hol valóságos zsenialitással kutatnak ki minden jövedelem-forrást, hogy adóalapul fölhasználhassák; a hol különösen a földművelés már-már elviselhetetlen adóteher alatt nyög —; a börzén nyert milliókat még mindig nem merik megadóztatni.

A magyarországi tőzsde bünlajstromában nem az utolsó helyet foglalja el a valuta. —

Vekerle annak idejében a tőzsdekapacitások meghallgatása után, azoknak biztatására sőt egyenesen tőzsdei körök kezdeményezésére ment bele a valuta-rendezésbe.

Szakemberek, akik nem voltak érdekelve a dologban, már akkor fölemelték óva figyelmeztető szavukat, hogy a valuta- rendezéssel járó rázkódtatást Magyarországon rossz viszonyok közt vegetáló mezőgazdasága nagyon meg fogja sínyleni, hogy az arany-valuta egyoldalú és károsnak fog bizonyulni; de a nagy tőke szolgálatában álló sajtó az érdekelt körök sugalmazására olyan dics-hymuszokat zengett Wekerle zseniális merészségű terve mellett, hogy a nagy közönség, mely a kérdéssel nem volt és nem is lehetett tisztában, egyszerűen bele vegyült a dicsériádákba és el volt káprázva a kilátásba helyezett aranytömegek fényétől.

És most midőn a művelet és az átmeneti állapottal járó mizériák már évek óta huzódnak, de még koránt sincs befejezve semmi sem, már is kitüntek a következő szomorú tanulságok.

1. A tiszta arany-valuta, melyet alapul elfogadtunk, meghaladott álláspontnak bizonyult, melytől már azok az államok is szabadulni iparkodnak, amelyeknek már régen megvolt az arany-valutájuk.

2. Kitünt, hogy ujveretű pénzeinkben hasztalan akarunk 22 kr. áru ezüstöt 50 kr. értékben a pénzpiac nyakába varrni.

3. Előre látható, hogy ennek következtében az árszínvonal nem csak a külfölddel szemben, de a belforgalomban is elő fog állani.

4. Kitünt, hogy az egész valuta, úgy a mint tervezve van és úgy a mint keresztül viszik, a pénzt már is tetemesen megdrágította, a mi csak a nagy tőkének vált hasznára, a szegény embernek, az adóssággal megterhelt államnak és a nem

kevésbé eladósodott mezőgazdaságnak óriási kárával jár. Ez a magyarázata a börze és a pénzemberek nagy lelkesedésének.

5. Kitünt, hogy a rosszul megállapított reláció következtében az állandóvá tett árszínvonal a külfölddel való forgalmunkban azt fogja eredményezni, hogy a pénznek minden kicserélése alkalmával annyit veszít az ország, a mennyit az árszínvonal kitett; tehát évenként mintegy 100 millió forintot.

Ime ez a tőzsde főbb bűneinek lajstroma.

Ismét egy kérdés.

A fogalmaknak, gondolatoknak és érzelmeknek oly fonákságát és zürzavarát mutatja. Magyarország nyilvános közléte, parlamentben, törvényhatóságaink ülésein, a sajtóban, sőt még a társadalmi érintkezésekben is: hogy egymás megértése immár szinte lehetetlenné válik.

De nem akarunk e hálás, vagy inkább hálátlan témáról hasábot irni.

Csak azt kérdezzük szíves olvasóinktól: hitték, képelték, gondolták-e valaha annak lehetőségét, hogy a világszabadság, függetlenség, az emberi jogok apostolai: a Brunkala- és lottó-királyvédő Eötvös Károly, a folyton marseillaise-t dudoló Hermann Ottó, a szuronygyűlölő Helli Ignác és társaik — a nyitrai katonasandártömeg előtt hódolattal szalutálni fognak? hogy az alkotmányos szabadság pellengérré állításánál még segédkezni is képesek lesznek?!

Ezt tették a március 19-iki országgyűlésen, midőn vizipuskás Tarnóczy védelmére a kormánypárttal szavaztak.

Hova sülyedt a közérzék!

Lapszemle.

Budapest, 1895. március 20.

A Magyar Állam az állami anyakönyvvezetésről vezércikkhez. A közigazgatási bizottságok különféle határozataira utal, melyek a törvény végrehajtása ügyében hoztak. Az ember nem tudja, mit bámuljon inkább, a nagy könnyelműséget, vagy

a mondhatlan fogalomzavart, mely az illető tárgyalásokon észrevehető. Mindenekelőtt a törvény 7. §-a alapján kénytelenek a jegyzőket javaslatba hozni, pedig ezekre nézve különben is, itt ott sok panasz van. Ilyen körülmények között a törvény 58. §-a csak is kényszer helyzetbe hozhatta a közigazgatási bizottságokat. Pedig jobb lett volna egészen őszintén kifejezni az aggodalmakat. Továbbá a kizemelt nem hivatali kötelekben álló egyéneknek jelenlegi tartózkodási helye szerint állapítják meg a kerületeket. S az illetők még meg sem kérdezték, hajlandók-e s mily feltételek alatt elfogadni? A díjazásra nevezve quot capita fot sensus. Ennek alapján a belügyminiszter aligha fog eligazodhatni. Igen nagy kérdőjel van a tanító javaslatba hozatalánál is. Főleg a kath. tanító sem szerepelhet ott a hol cselekvésével a katolikus tantagadná. Jó lesz ezt a kérdést illetékes helyen minden részleteiben átgondolni, hogy megfontolt utasításokat lehessen kiadni.

A Hazánk »Vesszőfutás« cím alatt a nyitrai választásról vezércikkhez. Ekes színekkel ecseteli Hortoványi interpellációja és Tarnóczy proklamációja alapján a választási elnök hallatlan visszaéléseit. »Soha még hasonló vakmerőségre és a polgári szabadságnak czinikusabb lábbal tiprására választási elnök még nem vállalkozott, mint Tarnóczy Nyitrán.« Perczel beszéde alatt »a kormánypart is érezte, hogy a választásoknak ily módszere már a politikai elaljasodásnak utolsó stádiuma. Szemlesítve hallgatták a belügyminiszter védekezését s valóságos vesszőfutás volt reakció ez a mai ülés.« Érdekes a befejező epizód. »Gyalázat ezt a pártot ily vesszőfutásnak kitenni! — kiáltott az egyik önértékes kormányparti képviselő. — Igazad van!« — szölt a másik. Ez a szerencsétlen Tarnóczy meg tehetne volna mindezt a nélkül, hogy szükséges lett volna proklamálnia!« Ez a párbeszéd fejezi ki hiven a szabadelvű párt szellemét és gondolkodását.

A „Budapesti Hírlap“ vezércikke a nyitrai választásról foglalkozik. A jóízű bevezetés így szól: »A néppártot nem Zichy Nándor teremtette meg, hanem Tarnóczy Gusztáv. Egy bolond felgyújthat egy falut s leég az egész község, ilyen szerep a politikában is juthat némely beszámíthatatlan embernek, ha rosszul vigyáznak rá a hatóságok.« stb. Azután a következő elmélkedik: A néppárt a decemberi törvényekre nézve későn jött létre, s bevezetett tényekkel szemben tartotta meg alakuló gyű-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Erő és anyag.

(Irtta: dr. Székely István. Budapest. Az Athenaeum r. társ. könyvnyomdája. 1894.)

(A »Tiszántul« eredeti tárczája.)

A mindennapi felfogás szerint szerfölött hálátlan munkát végez, aki a közönséges tapasztalás adataival meg nem elégedve, elvontabb és így tisztább igazságok ismeretére törekszik. Ez az oka, hogy a filozófia, mely mint tudomány éppen az ilyen igazságok megismerésében buvárkodik, nem nagy keletnek örvend azoknál sem, akik különben az irni-olvasni tudás mesterségével megbarátkoztak.

Az emberiség nagyobb része az állatember uralkodása mellett futja meg életpályáját. Ezekben az állati érzések, vágyak és ösztönök kötik le az egész figyelmet, s az azokból támadt szükségletek kielégítése követeli a teljes munkaerőt. És ha talán megtörténik olykor, hogy az eszes lélek bennök is, bár öntudatlanul, követelésekkel áll elő, természetes tudásvágyukat a napisajtó hirrovata bőven kielégíti.

A kisebb rész meg, melynél az állatember illő korlátok közé szorul, visszariad azoktól a nehézségektől, amelyekkel a tisztán böleseleti igazságok kutatása együtt jár.

Való, hogy az igazság keresése minden téren nagy fáradságot kíván. De, ha magát az igazság természetét s az ezt megismerni akaró vizsgálódás útját-módját közelebbről megtekintjük, nagy különbséget fogunk találni a tudó-

mány ágai között, úgy az eredményt kivívó munkában, mint a kivívott eredmény mivoltában.

A tudományozások, a filozófia kivételével, tapasztalati, vagy legalább a tapasztalás által is igazolható igazságok földerítésével foglalkoznak.

A történetbuvár felmutatja okiratait a természetűdás elő áll kísérleteivel, a matematikus lerajzolja képleteit és alakjait és azok az okiratok, kísérletek, képletek és alakok aztán kényelmesen szemléltetővé teszik a megállapítandó, vagy más megállapított igazságot nemcsak maga az uttörő, hanem mások előtt is.

És ebben az igazságban megnyugodhatik mindenki; meg is kell nyugodnia, mert az eredmény szemmel látható.

Nem így a filozófiánál. A honnan? mi? és hová? — vagyis az első ok, a lényeg és a végrendeltetés kérdéseire megnyugtató feleletet s a felelet helyes volta mellett biztosítékot a tapasztalástól nem várhatunk, mert ama kérdések tárgyai a tapasztalás körén kívül esnek. Ha a tapasztalás nyújt is a vizsgálódásban némi támogatást ez csak olyan, mint az utmutató fáé, mely megjelöli ugyan az ösvényt és a távolságot, de sem fáradságunkon nem könnyít, sem a célhoz jutást nem biztosítja. Ha meg a hosszú és fáradságos utnak a végére jut az uttörő, fájdalommal látja, hogy az annyira óhajtott igazság most is csak ködön át csillog feleje; sejtí, talán tudja is, hogy ott kell valaminek lennie, de az a valami mégis rejte marad, mert sem kezével nem érintheti, sem színről színre meg nem láthatja. S amint így ő

maga nem juthatott el a teljes igazsághoz, úgy mások előtt sem teheti azt nyilvánvalóvá. Mindazoknak hát, akik nyomába lépnek, a maguk erejéből kell megismételniök az egész utat, ha azt az igazságot megközelíteni akarják.

Ott áll tehát a filozófia a tudomány hegység legmagasabb csúcsán. Oda vonz a tiszta levegő, szép kilátás kecsgetet ott; de a feljutás nehéz, az ut fásasztó volta, a lebukás veszedelembe visszariaszt. Ne is esodálkozzunk ennél fogva, ha azok közül is, a kik a tudást szomjuhozják, a legtöbben inkább az igazság forgácsait keresgetik, amelyekhez kisebb szellemgimnasztikával, nagyobb kényelemmel és mégis biztatóbb sikerrel juthatnak el.

A kezünk ügyében levő könyv a filozófiai kérdések egyikével foglalkozik. Az erő és az anyag mivoltát kutatja. Hogy milyen uton halad célja felé, s mily eredménnyel végzi futását, magától a könyvtől kell megkérdeznünk.

Ismerről vezet az ismeretlenre a tudományos vizsgálódás útja. A fölvetett kérdésben tehát a kiinduló pont csak az érzéki tapasztalás lehet, mert csak ennek adatait vagyunk kénytelenek első tekintetre is kétségtelenül igazságnak tartani.

Lássuk most rövid kivonatban az eszmenetet.

Érzékeink a testeken bizonyos tüneményeket fognak fel. Ezek közül némelyek az anyag lényegének közvetlen nyilvánulásai vagyis az anyag passiv tulajdonságai, melyek a substantiában benne maradnak és annak állandó és elválaszthatatlan minőségét képezik.

Mások ismét a test lényegétől nemesak

lését. Eleintén nem vették komolyan, mert a kormány hatalmas, hogyan félne egy kisebbségtől, melynek az ellenzéken sincsenek szövetségesei. Kigunyolták és megtagadták jövőjét. Ekkor jött a sor a nyitrai választásra. A kormány biztosra vette győzelmét, s megörült neki, hogy a néppárt bukása majd visszahatással lesz az egész mozgalomra. De a dolog balul ütött ki. Hogy lesz-e Zichynek többsége, alárendelt kérdés. A súlypont az eljárás. Hivatalosan is konstatálva vannak a kormány közegeinek visszaélései. Le sem lehet írni, mennyire meg van hamisítva a választási szabadság. Hogy házában alkotmányosságról beszélni hazugság és képtelenség, azt a kormány és Tarnóczy behínyították Nyitrán. Bárki legyen ügyertes, ez a választás a szabadelpártot országosan kompromittálta.

A „Nemzeti Ujság“ az egyházpolitika folytatásával foglalkozik. Elismeri, hogy a hátralévő javaslatok nagyon rosszul kidolgozott állapotban kerültek a törvényhozás elé. Minden gondot a kérdéseknek csak is politikai részeire fordították. Ma sincs különben s az eddigi hibák még tetézteteni is fognak. Ezek előreboacsátása után az eddig elkövetett hibákat s a megalkuvás lehetőségeit s a meghiusulás eshetőségeit tüzetesebben tárgyalja. Befejezésül reményének ad kifejezést, hogy a főrendiház feladata magaslatán fog állani.

A „Nemzet“ vezércikkében az utolsó viadlról értekezik. Természetesen az egyházpolitikai hátralévő javaslatoknak a főrendiházban való tárgyalását érti ez alatt. Különben a cikk eleje egy nagy frázis, hogy a nemzet politikai vérkeringése egy-két napra ismét a főrendiházban lüktet. (Persze azt kívánja, hogy bár az ő általa képviselt érdekek szétint lüktetne!) S a vége ismét egy nagy frázis, melyben a főrendiházi ellenzéknek kétségbe nem vont magyar hazafi érzületéhez és jobb meggyőződéséhez appellál. (Ime most hizelegve elismeri az előbb annyiszor megtagadott hazafiságot!) S egyszersmind bizik a győzelemben?!

*

A többi lapok Kossuth Lajos halálának évfordulójára hoznak alkalmi cikkeket.

Országgyűlés.

Főrendiház ülése.

Március 20.

A Főrendiház gyűlésterme 11 órától kezdve Munkácsy ösmagyarjainak esodálkozó szemei előtt mind nagyobb és nagyobb számban gyülekeznek össze. A sok fekete kabát között a püspökök lilaszin és piros disze is mind sürűben föltűnik.

A miniszterek pakktáskáit is behozzák. Wlassich már régen beszélget Samassa érsekkel. Csakhamar föltűnik a miniszterelnök tarfeje is.

11 óra 10 perczkor Schlauch biboros lép be a terembe, éppen midőn a jegyző az igazoló bizottság jelentését olvassa és ezzel kezdetét veszi a gyűlés.

A terem romakuntikája csakhamar érezhetővé lesz. Az elnöknek gyöngye hangját még a mellette ülő Gyulay Pál főrendiházi jegyző sem hallja.

Bánffy miniszterelnök a gyűlés előtt távsürgönyt olvas; valószínűleg a nyitrai választásról.

A főrendek a képviselőház szokott élénkségétől nagyon elűtő csöndben gyülekeznek; de azért a különböző árnyalások összehuzódásában észrevehető az a villanyos feszültség, mely a levegőt megtölti.

Már a Vécsey báró rövid felszólalása a be nem töltött püspöki állások ügyében sejteti, hogy az ülés nem lesz egészen sima lefolyású.

Az első szónok gr. Zay Miklós élesen elítéli a teljesen elkorhadt és magát lejárt szabadelvűséget és kibontja az agrár-zászlót a kormány ellen.

A Vay báró liberális izü szintelen és tartalmatlan fölszólalása nem tudta az előtte szóló beszédjének hatását egyensúlyozni.

Az Esterházy Miklós Móríc gr. fölszólalása aztán annál élesebb és határozott támadása volt a kormánynak.

*

Ülés kezdete 11 óra 15 percz.

Elnök: Szilávy József koronaőr.

Jegyzők: Rudnyánszky József báró, Gyulay Pál, Gaál József.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Festetich Andor gróf, Lukács László, Wlassich Gyula, Erdélyi Sándor, Dániel Ernő, Fejérváry Géza báró, Josipovich Imre.

A főpapi karból jelen vannak: Schlauch Lőrincz nagyváradai biboros püspök, Samassa József egri érsek, Császka Gy. kalocsai érsek, Posilovich zágrábi érsek, Mihályi V. balázsiálvi érsek, Zalka János, Schopper György, Pável Mihály, Schuster Konstantin, Szabó János, Lönhardt Ferencz, Hidassy Kornél, Vályi János, Bende Imre, Meszlényi Gyula, Hornig Károly, Desseffy Sándor, Steiner Fülöp, Firczák Gyula, Drohobeczký Gyula Szmrecsányi Pál, Rimely Károly püspökök; Fehér Ipoly főapát, Benedek Ferencz párisi prépost.

A gör. keleti főpapok közül is sokan vannak jelen.

Elnök az ülést megnyitván felolvastatnak az elnökséghez érkezett átiratok.

Gaál József jegyző felolvassa az igazoló bizottság jelentését, mely szerint Odescalchy Géza herceg, Sonsich Imre és Pestetich Kálmán grófok vagyoni jogi képviselése rendben találtatott.

Felolvastatik továbbá az igazoló bizottság jelentése a főrendek névjegyzékének kiigazításáról. E jelentés szerint a főrendek névjegyzékébe felvétellett Latinovics János, Döry Dénes és Ivánka Imre.

Vécsey József báró figyelmezteti a vallásügyi minisztert arra a mulasztásra, hogy több főpapi méltóság, melyekkel a főrendiházi tagság jár huzamosabb idő óta nincs betöltve. Így a nándorfehérvári ez. püspökség, az aurániai perjel stb. Kéri a minisztert, adjon felvilágosítást a mulasztás okáról.

Elnök figyelmezteti szólót, hogy ezt interpelláció alakjában, írásban nyujtsa be.

Vécsey báró az interpelláció benyújtását bejelenti.

Elnök: Ki fog adatni a vell. és közoktatásügyi miniszteriumnak.

Következik a napirend szerint az 1895. állami költségvetésről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Rudnyánszky József báró felolvassa a pénzügyi bizottság terjedelmes jelentését, mely a költségvetést elfogadásra ajánlja.

Zay Miklós gr.: A mostani válságos helyzetben kötelességének tartja álláspontját ismertetni.

A Bánffy kormány irányában, mely letéteményezze a Wekerle-kormánynak, ugyanazon

gondolatban elválaszthatók, de tányleg nem is mindig nyilvánulnak, nem állandók, nem általánosak. A test lényegéből csak közvetve, bizonyos tevékenység útján folynak. Ezek a testeknek kifelé ható activ nyilvánulásai. Nem minőségek, hanem működések.

A működéshez azonban működés alap, működő erő szükséges.

Régebben az anyag activ nyilvánulásait külön-külön erőre vezették vissza. A tudomány azonban egyszerűsítésre törekszik; azért ma már mindama működések alapját a mozgásban keresi. Minthogy azonban minden tünemény, pl. az összetartás magából a mozgásból meg nem érthető, a tudomány eddig még kénytelen a mozgás mellett az anyag működéseinek egy másik tényezőjét — a vonzó erőt — is elismerni.

A vonzó erő az anyag képessége, melynél fogva az üres téren át más testeket közvetítő nélkül mozgásra, magához való közeledésre indít. Ebből azonban a vonzó erőnek csak a hatását értjük meg, és nem azt is, hogy mi a vonzó erő?

A vonzásra vonatkozó elméletek közül csak kettővel érdemes komolyan foglalkozni. Az egyik a dynasztikus vonzáselmélet, mely a vonzó erőt az anyagban rejlő távolra ható képességnek tartja. A másik a mechanikai vonzás elmélet, mely a vonzó erőben tolásnál, lökésnél, szóval mechanikai mozgásnál egyebet nem lát.

Mindkét elméletnek meg vannak a maga védői. De, ha a mellettök és ellenök felhozható bizonyítékokat latba vetjük, a dinamikus elméletnek kell adnunk az elsőséget. Ennek al-

kalmazásában ugyanis kevesebb is, kisebb is a nehézség; föltéve természetesen, hogy a testeknek, illetőleg a bennök lakó vonzó erőnek érintkezés által történő kívülre hatását megengedjük, s ha a testek között közvetítő gyanánt az aethert és a mozgást fölveszszük.

Külömben maga a mozgás sem valami világos dolog. Hogy mozgás van, hogy a mozgás hely változtatás, s hogy, ahol mozgó van, mozgatonak is kell lennie, mindez igaz. De éppen az utóbbi igazság mutatja, hogy a természeti tüneményeknek egyedüli oka a mozgás nem lehet; fölveendő tehát mellé az erő is, mely az előbbivel teljesen egy rangu tényező.

A vonzó erő fölvétele természetesen uton vezet át az erő fejtegetéséhez.

Az erő képesség, a tevékenységnek közvetlen alánya.

A fizikai erő, melyről itt szó van, nem lehet substantia, mely maradandó, holott az erő pusztá képesség, mely csak néha-néha lép actusba.

Aztán meg a substantia vagy anyag, vagy szellem.

Am az erő nem lehet anyag, mert ez passiv és határolt; az erő meg tevékeny és más testekre is áthat. De szellem se lehet a fizikai erő; a szellem működése ugyanis benmaradó és mint élet, ismeret és törekvés nyilvánul; az erő működése ellenben átható s lökésben, tolásban, vonzásban és mozgásban nyilvánul.

Az erő tehát accidens, mely a mozdító mozgásban mint cselekvés, a vonzásban pedig mint minőség nyilvánul.

Az erő létét sokan tagadják és igazuk van, ha az erőt önálló lénynek tekintjük. De, ha az erő csak a működések egy oka s az anyag activ képessége, úgy létét el kell fogadnunk.

Az erő az anyagnak járuléka lévén, a kettő között valóságos járuléki különbség van. Minthogy aktiv képesség és működés nélkül az anyag elképzelhető, nem lehetetlen az erő nélkül való anyag; ellenben az erő substantia nélkül, melynek járuléka lehetetlen; s így a fizikai erő csak az anyagban gondolható, amelytől elválaszthatatlan.

Legnehezebb a felelet arra a kérdésre, mely az anyag mivoltát kutatja.

Voltak, akik az anyag létét tagadták, s az, amit mi anyagnak mondunk, szerintök csak a gondolkodó ész műve.

Ezen állítást a józan ész egyszerűen visszautasítja.

Amazokkal szemben a materialismus és a positivismus a szellemnek izen hadat; az érzék alá eső anyag nevében az érzék és természetfelettinek fogalmát a tudományból ki akarja zárni.

Hogy anyag van, az bizonyos. Ismerjük tulajdonságait, ha lényege rejtve van is előttünk. Kérdés azonban, hogy az anyag ellenmond-e a szellemnek, az anyag léte kizárja-e a természetfelettinek létét.

Miből áll az anyag? Mik annak alkotó részei és elemei?

Némelyek szerint az anyag egységes, folytonos egész, mely vagy két egymásra utalt alkotó elemből, vagy összefüggő egynemű részekből áll.

álláspontot foglalja el, melyet már tavaly kifejtett. A néppárt programjában helyesli a szociális és gazdasági törekvéseket: de nagyon sajnálja, hogy felekezeti lobogók alatt küzd.

Fölvívja a kormány figyelmét a gazdasági válságra, mely a parlamentet munkaképtelenné teszi.

Akadályozza a parlament munkálkodását az egyházpolitika is. Ő kezdettől fogva ellenzte az egyházpolitikai kérdések radikális megoldását és most sem helyesli sem a polgári házasság keresztül erőszakolását sem az 1868. XII. t. cz. megváltoztatását, mert már előre jelezte, hogy ez a dolog vallási harcot fog felidézni és a békétlenség üszkét dobja majd a felekezetek közé. Ez ime bekövetkezett. És a lejárt elkorhadt liberalizmus egyoldalú merkantilist a politikája következtében inszességé tett országban, a mezőgazdaság válságos helyzetén kívül a felekezeti villongás is dúl.

Ennek a mezőgazdasági válságnak a procezsusa már oda fejlődött, hogy az egész földműves osztály a tönk szélére jutott.

Ilyen körülmények között félre kellene tenni minden felekezeti gyűlölséget, hisz mindnyáján magyarok vagyunk és a szorongatott, válságos helyzetbe került hazának mindnyájunk erejére, működésére szüksége van.

Nálunk az agrár-érdekek nagyon el vannak hanyagolva s ha a kormány tesz is valamit, abból csak a markantalizmusként van haszna. A kormánynak nincs közigazdasági politikája; és addig, míg a politikában nem létesülhet a nemzet akarata, addig nagy czélokról szólni sem lehet.

Az országnak olyan kormányra, olyan pártra van szüksége, mely tenni tud és akar is a nemzet legvikálisabb érdekeiért, a békéért s az ország fejlődésért.

A költségvetést nem fogadja el.

Vay Béla br.: A költségvetést elfogadja és a kormánynak bizalmat szavaz. Hibáztatja az ellenzék, mely három részre szakadva csak abban az egyben ért egyet, hogy a liberális eszmék, a szabadelvű kormány megbuktatását óhajtják. Reményli, hogy ennek a pártnak eddig is dicséretes összetartása és ereje meg fogja hiúsítani az ellenzék támadásait er után is, úgy mint eddig.

Ezután gr. **Eszterházy Miklós Mór** szóla fel.

Biharvármegye közügyei.

Évnyegyed megyei közgyűlés.

— 1895. március 20. —

Nem igen nagy érdeklődés mellett tartotta meg Biharvármegye közönsége tegnap reggel 9 órakor évnyegyed rendes közgyűlését a vármegyeháza nagytermében, minek oka egyrészt abban rejlett, hogy a tárgysorozat nem igen bővelkedett érdekes ügyekben, másrészt pedig ahhoz már rég hozzá vagyunk szokva, hogy a megyei gyűlések csak akkor látogatottak és zajosak, ha egy kis alkotmányos választás is van napirenden.

Igy aztán csekély érdeklődés mellett lánghán folyt le az egész közgyűlés. Nagyobb vita csakis annál a tételnél kerekedett, hogy Biharvármegye pártolja-e Hevesmegye nagyhírnévre jutott felterjesztését a 25. §. eltörlése tárgyában, vagy nem? de ezt aztán szerencsésen le is szavazták. Hja! ott volt Tisza István, kinek csak két szavába került, hogy a hü man. elukcsapat követte az ő elutasító indítványát. Mert a mit egy Tisza indítványoz, azt el kell fogadni, legyen az bármily absurdum és káros dolog is.

Ez már Biharvármegyében ősi szokás.

Kiseb vita keletkezett még ezenfelül a Nagyszalonta tulajdonát képező Orosi pusztá felett is, t. i. hogy mily arányban legelhessenek ott Nagyszalonta polgárságának szarvasmarhái.

Jelenvoltak:

Dr. Beöthy László főispán elnökle alatt: Szunyogh Péter alispán, Tóth Dezső főügyész, dr. Beöthy Pál tb. főjegyző, Lovassy Andor, Baranyi András és Keszthelyi Zoltán aljegyzők, Beöthy Dávid, Werner Kálmán, Fráter András, Ujházy Antal kiadói hivatali főnök, Hraniczky Károly, Fráter Kálmán, Cziffra Gerő főpénztárnok, Miskolezy Árpád, Mózes Imre, Sinczy Ferencz, Gyurkovics Kornél, Ertsey Dezső, Olasz József, Nyisztor Alajos, Juricskai Ágost, Szabó József, Vidovich Györgg, Rézmán Márton, Kovásznay Marczel, Morvay Tihámér, Ötvös Gyula, Nemes Ferencz, Péchy Károly, Böszörményi Lajos, Hornyánszky Pál, Bige György, Markovits Károly, Fráter Kálmán, Bereczky Imre, Molnár József, Kovács Béla, Miskolezy Ferencz, Ertsey Kálmán, Korda Andor, Bartók Kálmán, Lázár Zoltán, Kékuss István, Nagy Márton, Fónagy Imre, Roxin János, Balogh Antal, Sántha István, Balogh László, Varga Sándor, ifj. Tisza Kálmán, Pallay Lajos, Vattay Géza, Markovits Kálmán, Lovassy Ferencz, Szathmáry-Király Andor, Desseffy László, Szikszay Lajos, Szemes Péter, Csáky György, Bon-

dár Ferencz, Nagy Mihály, Tisza István, Kiss Elek, Faliczky Viktor, Weiterschütz János, Baranyi Gábor, Szunyogh Zsigmond, Bereczky Máté, Torma Lajos, Szathmáry Mihály, Fónagy Endre, Szigeti Elek, Bereczky Géza, Fleischer Lajos, Böhm Ferencz, Des Escherolles Kruspér Károly, Udvarhelyi Béla, Balázs-bázy Bertalan, Szász Ágoston.

Beöthy f. kispán az ülést megnyitván felolvastattak a rendes időszaki jelentések; az alispáni jelentés, a számonkérő szék jelentése, a házi pénztárról szóló számadás (mult évi összes kiadás 181.280 frt 89 kr.) zzegény-alap, közszükségleti-alap, mértékhitelítési-alapokról stb. szóló jelentések, melyeket a közgyűlés egyhangulag jóváhagyott s a felmentvényeket az illető tisztviselőknak megadta.

Az egyes miniszterek tudatták kineveztetésüket a megyével, mire nézve a közgyűlés azt határozta, hogy egy feliratban biztosítja a minisztereket a megye támogatásáról.

Az Erdélyi Kárpát-egyesület, hogy Erdély vadregényes vidékeit az egész országgal megismertette, elhatározta, hogy egy albumot ad ki a legelső hazai művészek támogatásával, mely 20.000 frtba kerül, mire nézve a belügyminiszter kéri a gármege anyagi támogatását.

A közgyűlés azonban elhatározta, hogy mivel a vármegye a milleniumra festendő képe által ugys támogatja a magyar képzőművészetet, a kérést mellőzi s erről a belügyminisztert értesíteni fogja.

Érmihályfalván főszolgabíró lakásra lévén szükség. a vármegye 10.000 frtért e czélra egy házat vett, mit azonban a belügyminiszter nem hagyott jóvá. Szász Ágoston mindazáltal a mellett nyilatkozik, hogy mivel a ház köztudomás szerint 20.000 frtot is megér, a ház vétessék meg s ez iránt a belügyminiszterhez újabb felterjesztés intéztessék. A közgyűlés Szász indítványát elfogadja.

Folyá évi január hó 1-től kezdődőleg a vármegye a következő új állásokat létesítette a közgyűlés utólagos jóváhagyása mellett: 2 árvaszéki ülnöki állás, 4 járás orvosi, 3 szolgabírói, 3 közigazgatási gyakornoki, 3 állatorvosi.

Székesfehérvár város átiratát Szent István király emlékszobra tárgyában, t. i. hogy az első király szobra Székesfehérváron állíttassék fel, a gyűlés pártolja.

Pozsonymegye átiratát, hogy a királyhoz az egyházpolitikai javaslatok szentesítéséért hála felirat utéztessék, a gyűlés elfogadja.

Csik, Somogy és Szolnok megye átiratai felett a gyűlés napirendre tért. Hevesmegye az iránt kérte fel Biharvármegyét átiratában, hogy

~ Folytatás a mellékleten. ~

Mások szerint meg az anyag tagolt és szagatott, s elemei vagy kiterjedéstelen, egyszerű lények, vagy pedig kiterjedt részecskék.

Az első vélemény, mely dualismus, hylomorphismus vagy fornismus néven ismeretes, a testet mint másodlagos anyagot (materia secunda) két alkotó elemre vagyis belső lutokra vezető vissza. Egyik az ő anyag (materia prima), másik az állagi alak, a forma, ami az ő anyagot meghatározott testté teszi. A materia a lehetőség, a forma a valóság. A materiának nincs léte, létét a formától veszi. A forma tehát fontosabb része a testnek az anyagnál.

Az ő anyag és ő forma külön-külön még nem kész substantiák, csak összetételökből ered az egyetlen egész substantia. Ez azonban az előbbiekkal nem azonos, hanem egészen új.

Ezen állítás tévedése abban áll, hogy alkotó elemeknek veszi az első materiát és a formát, holott ezek csak metafizikai részek, pusztá lehetőségek. Főalmuk, egymásra hatásuk érthetetlen, sokszor ellenmondó.

A másik vélemény (continuismus) szerint az anyag csak az egynemű részek folytonossága. Ezen alapszik a világmonismus, mely csak egyetlen substantiát ismer; minden más azon egyetlenegy substantiának része, nyilvánulása, megjelenési módja.

Ezt a véleményt megezáfolja a tapasztalás, nem fogadhatja el az ész.

Az utolsó két vélemény végül a testekben nem lát egyebet önálló lények halmazánál. A test egysége tehát látszólagos.

E részeket az atomismus az egész testhez

hasznoló, kiterjedt részecskéknek tartja, amit a természettudomány is megerősít.

De hogyan lesz az önálló részekből egységes test? Némelyek szerint a mozgó atomok kapcsa és közvetítője az aether. Csakhogy az anyag nem lehet folytonos, a mozgás meg nem lehet alapja az összetartásnak.

Mások szerint az atomon és mozgáson kívül erő is van, mely azokat összeköti tulajdonságaiknak és működésüknek alapul szolgál. Ez a dynamicus atomismus, mely elég érthető magyarázatot adna, ha az anyag titka mellé az erő titkát nem venné.

A dynamismus is tagoltnak állítja az anyagot, melynek részei azonban csak egyszerű, kiterjedéstelen elemek lehetnek, minthogy, ami összetett, a dolgoknak utolsó eleme nem lehet.

A rendszer fölépítésében a dynamisták is pártokra szakadnak. Az egyik az egyszerű erőt folytonosnak veszi, de figyelmen kívül hagyja, hogy a folytonosság kiterjedéshez, ez pedig kiterjedthez vezet. A másik szerint az egyszerű erők tagoltak és anyagi természetűek; csak hogy anyagot kiterjedés nélkül nem gondolhatunk. Mások végre az abomot szellemnek tartják; feledve, hogy a szellem működése immanens, az anyagé pedig transzitiv.

A dynamismusnak azt az újabb alakját pedig, mely az anyagot pusztá erőnek, az erőt pusztá mozgásnak állítva, csak mozgást ismer — elég legyen megemlíteni; hiszen mozgó nélkül a mozgás mégis csak képtelenség.

Az anyagot tehát a négy elmélet közül egyik sem teszi előttünk teljesen érthetővé;

még a dynamicus atomismus sem, pedig ezt a tapasztalás is, az ész is támogatja.

Mi tehát a fölvetett kérdésben az utolsó eredmény?

Ismerjük az anyagnak és az erőnek nyilvánulásait, bár ezek sem mindig teljesen világosak; ismerjük az erőt tökéletlenül, s tökéletesebb ismeret hiányában meg kell vele elégednünk. Az anyag lényege azonban titok marad.

A könyv tehát elvezetett bennünket azon határig, ameddig az értelem világítása mellett eljuthatunk; a határt azonban nem lépi át; jól tudva vagy sejtve, hogy ott a hit végtelen birodalma kezdődik.

Még egy szót.

E sorokban nem kritika, nem is szorosán vett ismertetés szólal meg. Csak a figyelmet akartuk felhívni a szóban forgó munkára, melyből sok élvezetet, még több okulást merithet a tudnivágyó.

Vedd tehát és olvasd.

Beszéljen magáért a könyv.

Apróság.

Mi haszna. Szolgabíró: Na az idén csakjó krumpliszüret van? János gazda.

János gazda: Nem igen mondhatnám tek. uram, mert bárha szép, öreg magnak való temérdek van is, mi haszna, ha disznóknak való alig akad.

intézzon felterjesztést a kormányhoz az 1889. évi VI. t. cz. 25. §-ának eltörlése iránt, mire nézve az állandó választmány azt indítványozza, hogy a közgyűlés térjen napirendre felette.

Vidovich György azonban nagy hatást tett beszédében ügyes és általános helyesléssel fogadott érvelésekkel a 25. §. eltörlése mellett nyilatkozik. Mert ez a paragrafus a jobb módoknak kedvez, kiknek alkalmuk van a német nyelvtanulására s így a tisztí vizsgát könnyűszerrel letehetik, a szegényebb sorsuak pedig kénytelenek 2 évig szolgálni, a törvénynek pedig nem szabad a gazdagok számára kedvezményeket nyújtani, azért Heves megyének feliratát nagyon pártolásra méltónak tartja. A zajos helyeslései fogadott beszédre

Tisza István reflektált s igyekezett megdönteni a Vidovich érveit, szerinte a 25. §. nagyon méltányos, mert ezentul az aktív kadetok fogják kinevezni előbb tisztnek, mivel háboru kitérése esetén, ezek mégis jobban benne vannak a gyakorlatban, mint a rezerv katonák. A német nyelv nem hátrány, mivel a törekvő fiatal ember középiskolai tanulmányai közben megtanulhat annyira németül, hogy a tisztvizsgát letehesse. A 25. §-t tehát fenn kell tartani. Vidovich félreértett szavait igazítja helyre, azután szavazásra került a dolog, mely a következő eredménnyel végződött:

Az állandó választmány indítványának elfogadása mellett szavaztak 37-en, ellens 25-en, így tehát Biharvármegye Hevesmegye átirata felett napirendre tért.

Az álmosdi Cherner-féle óvoda és koldusápoló intézet elnöke: Fráter Imre elhalván, helyébe Fráter Zoltán lett kinevezve.

A nagyváradai keresk. és iparkamara feliratát a László-malom 200,000 frtos kölcsöne tárgyában — a gyűlés pártolja s hasonló szelvényben fog felírni a kormányhoz. A megye Albrecht főherceg halála alkalmával a belügyminiszter útján részvét iratot intézett ő felségéhez, mit a király kegyesen fogadott s biztosítja a megyét változhatatlan kegyelméről.

Nográd és Csongrád megyék átiratai tudomásul vétettek.

Dr. Popovits György tb. főorvos és dr. Egyed István közkórházi segédorvos, valamint Kiss Ferenc megyei főorvosok számára 3—3 havi szabadság idő lett engedélyezve saját kérelmeik folytán.

Számtalan apróbb ügy elintézése után, az alispáni jelentés olvastatott fel br. Gerliczy Felix halálozásáról. A jelentés kegyeletesen emlékszik meg az elhunyt főúrról s emlékéit a vármegye jegyzőkönyvének örökíti meg.

Dr. Beöthy főispán dr. Grossmann Mór orvost tiszteletbeli járásorvossá nevezte ki.

Tárgysorozat szerint következett Nagyszalonta polgársága egy részének felebbezése feletti határozathozatal.

Ugyanis a Nagyszalonta tulajdonát képező »Crosi pusztá« legelő gyanánt szolgál a polgárság szarvasmarhái számára. Azonban újabb időben a szarvasmarha állomány nagyon elszaporodván, szükségessé vált, hogy ezentul csak kevesebb szarvasmarhát bocsássanak a legelőre, mivel a hely kicsinynek bizonyult. S így p. o. csak az ökrök stb. bocsáttatnak legelőre, míg a tehének, borjak stb. csak korlátolt számban. — Ezt sokan sérelmesnek találván, felebbeztek e határozat megváltoztatása iránt.

Nagy Márton főszolgabíró, Szathmáry Mihály, Fónagy Imre, Bereczky Imre és különösen Tisza István felszólalásai után a gyűlés a felebbezést elutasította s utasította a tanácsot egy újabb határozat hozására, addig pedig a mai status quo lesz fenntartva.

Kisebb jelentőségű tárgyak elintézése és a jelentések felolvasása után a közgyűlés negyed 1 órakor véget ért.

*

Miután tegnap a közgyűlési tárgysorozatának 187 ügye ezuttal elintézhető nem volt, a hátralévők a ma délelőtt 9 órakor folytatandó közgyűlésen fognak letárgyaltatni.

E tárgyak csekélyebb jelentőségük lévén, a gyűlés valószínűleg a legrövidebb idő alatt befejezhető lesz.

NAPTÁR.

— Márczius 21. —

Csütörtök, Róm. kath. Benedek. Prot. Benedek. Gör. kel. márcz. 9. Szab. 40 vt. Izrael Adar 25.

Nap két 5 óra 48 p., nyug. 5 óra 56 perc. Hold kelte 4 óra 8 p. nyug. 12 óra 20 p.

Márcz. 21. A nagyváradai hegyi választmány ülése.
" 23. Sebes-Körös társulat közgyűlése.
" 24. A rabsegélyző-egylet közgyűlése.
" 24. Szigligeti emlékünnepe.
" 24. Nagyváradai szőlőbirtokosok közgyűlése.
" 24. A ker. betegsegélyző pénztár évi közgyűlése.
" 29. 30. Fősorozás Nagyváradon.
" 31. Bihar megyei és nagyváradai népnevelési egylet közgyűlése.

Ápril 2. Folytatolagos sorozás Nagyváradon.

" 5. Katonai lóvászár Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Sonnenfeld Adolf papirkereskedésében Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* A tavasz. A csillagászok számítása szerint a tavasz tegnap este 9 óra és 28 perczkor vette kezdetét. Ez időben a nappal egyenlő lett az éjjel. A parasztemberek azonban csak József napját tartják a tavasz beköszöntőjének és ebben a tekintetben nem adnak semmit a kalendáriumra. Ha már benne vagyunk a tavaszban, nem lesz érdektelen tudni, hogy milyen időt várhatunk az ugynevezett 100 éves naptár jóslása szerint. Bezzeg megjárták azok, akik a pár nap előtti esőcsapadék kedvéért zálogházba helyezték a téli felöltöket, mert az öreg száz éves naptár azt mondja: márczius 21-én hideg szél és hó lesz, mely egész márczius végeig fog tartani. Hogy így lesz-e, azt nem tudhatjuk, de annyi bizonyos, hogy tegnap valóságos téli eső és szél kényszerítette az embereket a szobába.

* Hirlapok a betegek számára. A kórházakban ápolott betegek nehezen juthatnak újsághoz, pedig reájuk nézve valóságos jótétemény, ha az olvasással szórakozást szerezhetnek. Az államvasutak igazgatósága lehetővé tette, hogy ezentul a kórházak lakói is kapjanak újságokat. — Ugyanis a fővárosi pályaudvarokban szekrényeket állítanak fel, a melyekbe a vasuti kocsikban felejtett hirlapokat dobják. Az utazókat is kéri a kórházak igazgatósága, hogy a kiolvasott újságokkal ugyanilyen módon örvendeztessék meg a szenvedőket, a kik között naponként kiosztják a szekrényekben összegyűjtött hirlapokat.

* A Kossuth-gyász. A lapunkban említett gyászünnepe tegnap délelőtt nagy részvét mellett ment végbe a helybeli olasz református templomban. A fő- és székvárosi előkészületekről következőket írhatjuk: Egész nap hordták tegnap is a virágokat Kossuth Lajos sirjára. A kegyeletes emberek százai álltak körül a sirt, amelyen eleven rózsák és babérkoszorúk pompáznak Kossuth Lajos halálának első évfordulóján. A gyászünnepe, amelyet márczius 24-ikén tart meg a főváros polgársága, méltó lesz a nagy halott emlékéhez. A fővárosi egyesületek nagy része már is bejelentette az országos rendező-bizottságnak, hogy részt vesz az ünnepen és a bejelentések még folyvást szaporodnak. Mialatt a rendező-bizottság a gyászünnepeket készíti elő, a kegyeletes emberek egész tömege jár ki a sirhoz, ahol a Magyar Nőegyesületnek egy külön rendező-bizottsága intézkedik a virágok elhelyezéséről. A fővárosi iskolák egyrésze és az asztaltársaságok is bejelentették az ünnepen való részvételüket. A gyászünnepe rendező bizottsága megállapította a gyülekező helyeket. Az egyetemi ifjak az Egyetem-téren, az asztaltársaságok és egyesületek pedig a Szentkirályi-utczában gyülekeznek. A temetőben gyári tűzoltók fogják a rendet fentartani. A fő-

város házainak fellobogozását már megkezdették. Egy könyvatos ujság jelentése szerint, koncentrálnak lesz a helyőrség és pedig az Ujépeletben a Mollináry-ezred két zászlóalja és a 4. tüzérezred egy része, a Károly-kaszárnyában a ezred három zászlóalja és a 80. Forinyák gy. ezred két zászlóalja, továbbá a 16. huszárezred négy százada és a bosnyák gyalogság a budai Flórián-kaszárnyában.

* A fumei kikötő-tárházak tűzveszélyben. Kis hiba volt hogy egy tudatlan rendőr vétkes könnyelműsége lángba nem borította a fumei kikötői tárházakat és elevátort. A Mária-Valéria molón felhalmozott több ezer bála terjedő jutarakomány közelében állomásozó rendőr ugyanis meggyőződést kívánt magának szerezni, hogy a juta ég-e? Alig érintette meg azonban gyufájával az egyik bál szélét, villámgyorsan terjedt végig a láng az egész rakományon, úgy, hogy mintegy 200 bál lángokban állott, mire a kikötői tűzoltóság a helyszínére ért. Mint írják, a veszedelmet csak a révkapitány gyors elhatározása hártotta el, aki meggyújtott bálákat mind a tengerbe dobatta s így sikerült a tüzet teljesen elnyomni. Miután a vízbe dobott bálákat ismét kihúzták, a tényleges kár alig haladja meg az 5000 frtot.

* Nagy ebéd a főispánnal. A tegnapi megyei közgyűlés alkalmából dr. Beöthy László főispán vendégszerető házában nagy ebéd volt, melyen Tisza István és a főszolgabírók közül számosan voltak hivatalosak.

* Harez a gyermekért. Megrázó jelenet játszódott le Bécsben a Martin-utca egyik házában. Welzel Anna varrónő nyolcz éves leánykaja vörhenyben megbetegedett és a kerületi orvos, minthogy a lakás szűk és egészségtelen, elrendelte, hogy a beteg gyermeket vigyék kórházba. Megjelent a kórházi kocsis a kapu előtt és a kórházi szolgák fölmentek a varrónő lakásába, hogy a kis beteget lehozzák. Az ajtó előtt azonban az anyát térdre borult elöttük, könyörögve, hogy ne vigyék el egyetlen gyermekét. A szolgák azonban félrehárították és behatoltak a szobába. Itt a gyermek nagyanyja állott elébök azzal a kijelentéssel, hogy a beteget már elvitték. Minthogy a szobában már sötét volt, lámpát gyújtottak és úgy kuttatták át a szobát, mignem a beteg gyermeket megtalálták az ágy alatt, a hol rongyokba burkoltan feküdt. A nagyanya ekkor rávetette magát unokájára és jajveszékelve esküdzött, hogy unokáját nem engedni elvinni. A szolgák ekkor rendőrökért mentek, de mire visszatértek, az ajtó zárva volt és minden fenyegetődzések mellett sem bocsátották be őket. Végre is eredmény nélkül voltak kénytelenek távozni és a gyermek a szülői ápolás alatt maradt.

* Bihar megye versenydíja. Biharvármegye tegnap délelőtt tartotta rendes évnegyedes közgyűlését, mely alkalommal a nagyváradai (Gazdasági egylet) által rendezni szokott löversenyek támogatása céljából ötszáz forintot szavazott meg. A versenydíjak között tehát a megyé is fog szerepelni; megjegyzendő, hogy az említett díjra csakis bihar megyei tenyészlovak tulajdonosai pályázhatnak.

* Kitüntetett közöshadseregbeli katonatisztek. Egy müncheni távirat jelenti, hogy Lipót bajor régensherceg tiszavölgyi Hegedűs altábornagynak a katonai érdemrend nagykeresztjét és Kopfinger kapitánynak ugyanannak a rendnek I. osztályu lovagkeresztjét adományozta.

* Szereocsétlenség a szerencsében. Guttmann Dávid, miskolci szegény cipésmester már régóta várta, hogy a lutrira rakott számai kijöjjenek s így jobb sorsba jusson. Végre teljesedett kívánsága, de szerencséje vesztét okozta, mert Falkenstein trafikussal lottógyűjtődéjében megtudta Guttmann, hogy 1200 frtot nyert a lottón, és az örömhír oly mély hatást gyakorolt reá, hogy az üzletben szívvelhűdés következtében meghalt. Az eset, nagy részvétet kelt a városban.

* **Kosár fonás miniszteri pártfogás mellett.** Timár László bucsai lakos kosárfonó teipet szándékozik felállítani és mert gyenge volt hozzá a bugyellárisa, megpróbálta a szerencsét a kereskedelmi miniszternél. Segélyt kért és kapott is egy évre 600 forintot, de oly feltétellel, hogy ezen idő alatt legalább tíz tanonczot tartozik a kosárfonás mesterségére betanítani.

* **Katonazene az utcán.** A czim kezdetéből azt hihette az olvasó, hogy a szokásos kávéházi zenéhez akarunk reklámot írni. Korántsem! Azt akarjuk megemlíteni, hogy katonáink tegnap erős gyakorlatot tartottak és d. u. 1 óra tájban lépdeltek hazafelé a sűrű hideg esőben a zenekar lelkesítő hangjai mellett. Azt talán felesleges konstatálni, hogy mindenütt, ahol a derék katonák elhaladtak, a komor idő daczára kinyitlak az ablakok és szép női fejek kandikáltak ki a tiszt urakra. A titkos mosolyok, vagy zsebkendő-jelekről nem is szólunk.

* **Éjjeli kaland.** Bécsben éjjel két óraker néhány urból és hölgyből álló társaság sétált az Ehrenfels-utcában, a mikor egy ház második emeletéből hirtelen hangos segélykiáltásokat hallottak. Ebben a perczben az ablakban megjelent egy pongyolába öltözött nő és leugrott az utcára. Az egyik ur felfogta karjaival az aszszonyt, de a nagy ütés következtében mindketten hanyatt vágódtak. Az asszony karját törte és fején megsebesült, megmentője pedig, aki foglalkozására nézve mészáros, sértetlen maradt. A szerencsétlen nőt Rozil Herminnak hívják. Tettét örülési rohamba követte el.

* **Kórházba rendőri hatalommal.** Mertz Antal egészségügyi rendőrbiztosnak tegnap délután nagyon meggyült a baja. — Egy szegény család gyermeke difteritiszbe esett, s mert az elkülönítés lehetetlen volt, a járványkórházba akarta a beteget szállíttatni. A szülők ellenszegültek és a rendőrbiztos kénytelen volt vagy hat rendőrrel érvényt szerezni a hatósági tekintélynek.

* **Dinamitmerénylet egy család ellen.** Megdöbentő merényletet követtek el Cserep-várallja, borsodnyégyi községben. — Éjfél tájban Molnár József betört Bajusz Pál házába, azzal a szándékkal, hogy az egész családot megölje egy dinamitlöveggel. A betörés zajára Bajusz fölébredt, s a merénylet, mielőtt borzasztó tervét végrehajthatta volna, fia segítségével fejszével megölte.

* **Kéménytűz.** Tegnap délután hideg esőben, harsogó trombitaszó mellett robogtak el a tűzoltó-szerkocsik a Kolozsvári-utcára, ahonnan a Löblé-féle gyár mellett kiütött tüzről kapott értesítést az őrség. A rendőrség is azonnal kivonult, de úgyők, mint a tűzoltók ezuttal hiába fáradtak, mert csak a gyárral szemben levő ház kéménye gyuladt ki. — Se kár, se rendellenes dolog nem történt és a nagy tüzi lárma után a kíváncsi tömegetől kísért tűzoltók visszahajtottak a laktanyába.

* **Postás Milkák.** Mikor a népszerű Madarász operett szerzői megalkották az ő kedves kis »Postás Milkájukat«, aki a kis levélhordó-táskával a nyakában perdül ki a szinpadra s csicseregni kezdi:

A postás Milka volnék én,
Bérem silány, a koszt szegény,
De én nem bánom,
Majd csak kiállom...

bizonyosan nem áldották meg, hogy a magyar kereskedelmi miniszter lesz az, aki egy merész, de annál életrevalóbb ujtással, bele fogja illeszteni a kis postáslányt az ő adminisztratív repertoire-jába. Pedig megtörtént. Temesvárról írják, hogy a kereskedelmi miniszter rendeletéből, az ottani postahivatalnál már több hónap óta hat nő tanulja a postai kézbesítést. A temesvári Postás Milkák ujságokat és egyéb nyomtatványokat hordanak ki, s oly pontosan végezték és végzik a dolgukat, hogy a miniszter elhatározta, hogy az ország többi nagyobb postahiva-

talánál is rendszeresíteni fogja a női levélhordókat. Nem lehetetlen, hogy a magyar Postás Milkák sok esetben a saját maguk szerelmes leveleit is kézbesíteni fogják, de ez — feltéve, hogy olyan esinosak lesznek, mint operettbeli társnőjük, — csak népszerűsíteni fogja az új intézményt. Csak az az egy óhajandó, hogy a magyar Postás Milkák operettbeli társnőjük entréját ezzel a kis változtatással dalolgassák országszerte:

A Postás Milka volnék én,
A bérem, kosztom nem szegény,
Ezt nem is bánom,
Könnyen kiállom...

* **Beteg-forgalom.** Dr. Fráter Imre a biharmegyei közpórház derék igazgató főorvosa tegnap terjesztette be az intézet február havi statisztikai kimutatását az alispáni hivatalhoz. E szerint: Január haváról visszamaradt a kórházban 312 egyén, február havában felvétetett 229, ápoltatott összesen 541. Ezek közül elbocsátott gyógyultan 175, javulva 36, gyógyíthatlanul 10, meghalt 21, összes fogyaték 246, március havára vissza maradt 298 egyén. A február havában felmerült ápolási napok száma 8281.

* **Egy gyárigazgató öngyilkossága.** Az első magyar vegyészeti ipargyár részvénytársaság Hadetsky nevű igazgatója — mint Marmaros-Szigetről írják — Nagy-Brejkon öngyilkosságot követett el. Az igazgató mellén több késszurást ejtett, úgy, hogy nagy kinok között belehalt sebeibe. Az öngyilkosság okát bizonyosan nem tudják, csak sejtik, hogy Hadetskyt családi viszályok kergették a halálba.

* **Közdülő közutból közlekedési közut.** Biharvármegye alispáni hivatala egy határozatot hozott, melynek értelmében a belényes-remete-rossiai községi közdülő közutat a községi közlekedési közutak sorába vette fel. Ezen határozatot a kereskedelemügyi m. kir. miniszter tegnap érkezett leiratában a felsorolt indokok és az államépítészeti hivatal által készített tervvázlat alapján jóváhagyta.

* **A trachomás beteg.** Említettük, hogy Sánta Ferenc trachomás beteget a Biharvármegyei közpórházból a rendőrséghez kísérték és a városi főorvosi hivatal visszarendelte. Dr. Fráter Imre, az intézet igazgató főorvosa annak kijelentésére kérte fel lapunkat, hogy Sánta hosszú tortamu betegsége miatt türelmetlenkedett és saját lakásán akarta magát gyógykezeltetni: Ezért lett a rendőrséghez kísérve, mint javuló félben levő beteg. A kísérő átiratban nem volt Sánta gyógyultnak jelezve, így tévedésen alapszik azon feltevés, mintha az intézetből más esetben — mióta ő az igazgató főorvos — gyógyulatlan, ragályos beteg kibocsátatnék.

* **Családi dráma.** Egy bécsi öreg kereskedő, a hatvan éves Schneider Lipót, már régen buskomorságba esett. Rosszul ment az üzlete is s a fiának is régen nem volt állása, úgy hogy nagyon nehezen tudtak megélni. Úgy látszik, hogy fiát tartotta minden baj okának, mert előbb őt akarta megölni s azután magát. Mikor egyedül maradt a szobában fiával, előrántotta revolverét s hátulról fejbeltette. A golyó a fiatal ember füle mellett ment be s szemé alatt állott meg. A meglőtt embernek volt még annyi lélekjelenléte, hogy segítségért szaladt. Mire anyjával visszatért, apját átlőtt fejjel holtan találta a földön. A fiu csak könnyen sérült meg, az apa sebe sulyosabb, de állapota még sem reménytelen.

* **Kövezet-mizériák.** A Muzeum-utca folytatásaként a Schlauch-park mellett lejtősen haladó uton kedden este 8 óra tájban egy kis tragikomikus történet tette változatossá a tavaszi vándormadarak sétatangversenyét. Egy vásári szállító nagy vesszőkosár alja szelid kacsra, úgy látszik megirigyelte vándor testvérei szabadságát s a Schlauch-parkba szabadulva,

versenyre kelt a lében zenélő fajrokonaival. Azaz hogy nem. Az immár nagy forgalma daczára gyengén gondozott uton lefordult a szállító kosár a szekérről s még a vásáros asszony-nak összefogdosni sikerült — ha ugyan teljesen sikerült, pedig jóakaró segítőkre is talált — elszabadult kacsáit, jó ideig áldhatta azerre vezető utat, jó karban való tartásáért az illetékeseket s a kövezetvámot szedő nemes város magisztrátusát. Magunk is kérjük, siettetjük ezen élénk forgalmu táj utaira a sor reákerítését az ismételt előfordult közlekedési bajok s kellemetlenségekre való tekintetből.

* **Két ujság kitiltása Magyarországról.** Botosaniában megjejenő »Calauza Romana« s a Velenczében megjelenő »Gazzettius« című lapoktól a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a szállítási kedvezményt megvonta.

* **Százhuszonöt megvesztegetett hivatalnok.** New-Yorkból írják, hogy ott hosszas vizsgálatok után 125 magasrangú rendőrhivatalnokot megvesztegetés miatt vád alá fognak helyezni.

* **APRO HIREK. Öngyilkos özvegy.** Özv. Németh Istvánné, szül. Grosschopf Mária németújvári lakos, ez ideig ki nem dbrithető okból magát szobájában felakasztotta. — **Véres verekedés** volt a napokban wörthegeyi koresmában (Vas megyében) mely alkalommal Wéber Antal ottani lakost úgy elpányválták, hogy a kapott sérülések következtében két nap mulva kiszenvedett. — **Ternován** Pribák Léna odavaló fiatal leány egy patakba esett és megfult. — **Leégett** Toledoban a lokomotív-gyár ez alkalommal a munkások közül kilencz elpusztult, kilencz pedig életveszéliesen megsebesült. — **A Mária-Dorottya-egyletben** f. hó 21-én Pertik egyetemi tanár a serumról tart előadást — **Strikeolnak** a badeni téglagyár munkásai, a kik közül a főkolompókat letartóztatták. — **Agyonlőtte magát,** nem tudni miért Stockeraukan Wileck Antal dzsidás ujoncz.

A biharmegyei gazdasági egyesület közgyűlése.

Szabó József elnök megnyitja a gyűlést s elrendeli az évi jelentés fölolvását.

Weingärtner titkár fölolvassa az évi jelentést, melyből a következő fontosabb részleteket emeljük ki.

Az elmúlt év foiyamán elhalt két tag, kilépett 16.

Jelenleg van az egyesületnek 1 tiszteletbeli, 143 alapító, 46 rendes tagja. A múlt évi összes bevételek 7896 frtot, az összes kiadások pedig 6853 frtot tettek ki.

Az egylet főnnállása óta jelentékeny eredményeket ért el. A csarnokot, mely semmi hasznót sem hozott, de kiadások voltak rá, átalakították s most évenként 650—720 frtot jövedelmez. A faiskolában új méhest állítottak. Üveg-házat építettek dolgozó szobával, a kertész lakását átalakították s a csarnokot új földéltettel látták el. 8 év óta külön hivatalos helyisége van az egyletnek.

A diószegi vinczellér képezdében egy tanuló az egylet költségein nyer ellátást, ami 140 lrt kiadást okoz. Mind ezen jelentékeny befektetések és kiadások daczára az egyleti alapító tagok által befizetett alapítványokat nem költötték el, hanem a törzsvagyonhoz csatolva tőkésítik. A faiskola telepe nagyon ki lévén használva, jelentékeny költséggel átalakított. Minden évben 5—6 tábla rigoliroztatott és megtrágyázott. Az Epres-kertet kiirtották s részint gyümölcsfákkal, részint szőlővel beültették. A hivatalnokok fizetését, melyre eddig az államtól segélyt kaptak, az egylet a sajátjából fedezi.

A egyletnek van most 26,000 drb eseméteje s 4000 drb diszcserejeje.

Az összes vagyon 38,004 frt.

A számvizsgáló-bizottság a számadásokat és pénztárt megvizsgálván mindent rendben talált s a szokásos óvasok mellett a felmentvény megadását indítványozza.

A felmentvényt a közgyűlés egyhangulag megadja.

Jövő évre előirányoztak 6867 frt bevételt és 6787 frt kiadást.

Elnök megköszönve a bizalmat, mely eddigi működésén kísérte bejelenti, hogy az alapszabályok értelmében úgy az ő, mint a többi tisztviselési megbízatása lejárt. Az új választásoknál személyét kéri kihagyni.

Tisza István indítványára Szabó József volt elnököt közfelkiáltással újból megválasztották.

Kölesönös udvariaskodás után a két volt alelnököt: Tisza Istvánt és Magy Lajost szintén közfelkiáltással újból megválasztják. Majd titkos szavazással a következő választmányi tagokat választották:

Balázsházy Bertalan, Beöthy László, Bereczky Géza, Csapó Dezső, Csanak Jenő, Czifra Gerő, báró Döry József, Des Echerolles Kr. Sándor, Ertsey Géza, Gálbory Sámuel, Géczy Lajos, Gyurkovits Vincze, Hirschmann Konrad, Hoványi Géza, gróf Kornis Károly, B. Königswarter Herman, Lovassy Ferencz, Markovits Antal, Markovits Kálmán, Markovits Károly, id. Nadányi Miklós, Nagy Mór, Nemes Ferencz, Örtley Kálmán, Pap János, Pekaovits Imre, Plathy Miklós, gr. Pongrácz Vilmos, Raesek János, Sal Ferencz, Schlauch Nándor, Steinbach Ervin, Stern Jakab, Szabó János, Szabó Ferencz, Szahlander Károly, Szilágyi Jenő, Szunyogh Péter, Szunyogh Szaboles, Szunyogh Zoltán, Szunyogh Zsigmond, Telegdy József, Tichy Gyula, ifj. Tisza Kálmán, Vertán Antal, Vidovich György, Wertheimstein Alfréd.

Számvizsgáló bizottság: Elnök: Örtley Kálmán. Tagok: Bereczky Géza, Pekaovits Imre.

Tisza István mivel a hatósági közegekkel jó fentartani a barátságos viszonyt, indítványozza, hogy a szolgabírák jövőre hivataluk tartalmára legyenek az egylet tiszteletbeli tagjai.

Altalános helyesléssel elfogadtatik.

Több tárgy nem lévén az elnök az ülést bezárja. (Eljenzés.)

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskóh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

TANÜGY.

Katholikus tanítók nagygyűlése.

A katolikus tanítók országos nagybizottsága a budapesti katolikus kör helyiségeiben a múlt héten igen látogatott ülést tartott.

Dr. Komlóssy Ferencz kanonok főtanfelügyelő elnök indítványára a nagybizottság elhatározta, hogy a katolikus tanítók nagytestülete részt vesz a milleniumi egyetemes tanügyi kongresszuson, de ugyanakkor megtartják a katolikus tanítók egyetemes nagygyűlését is. A nagygyűlés programjába felvették:

1. A magyar katolikus tanítók fogadalmi zászlójának felszentelését.
2. A katolikus tanítói árvaház megnyitását.
3. Egy nagyszabású almanach kiadását.
4. A katolikus iskolák történetének megírását az egyházmegyék által és a katolikus tanító-egyletet történetének elkészítését minden egyesület által. Elhatározták, hogy milleniumi központi irodát létesítsenek.

Fzután megválasztották a katolikus nagygyűlést előkészítő bizottság tagjait, mely bizottság állandó működését immár meg is kezdette s üléseit a katolikus kör helyiségében tartja.

Irodalom.

— **Bosnyák Anna.** A magy. tud. akadémia 19-én összülést tartott, melynek tárgya a Teleki és Farkas-Raskó pályázatról szóló két jelentés volt. A Teleki-dijra beérkezett összesen 19 drb. A legjobb az 5. számú »Bosnyák Anna,« melynek a jutalmat kiadják. Szerzője Prém József. A Farkas-Raskó pályázatra beérkezett 22 hazafias költemény, de önálló becsü munka egy sem volt köztük.

— **Ébresztő szózat a keresztény magyar néphez.** Ilyen című kis füzetet kaptunk kézhez, melyen Horváth Károly pattogós rimokban és zamatos mngyarsággal megírt versekben ostorozza a mai liberális kormányt s rámutat az egyházpolitikai törvények rendkívül káros hatásaira. Figyelmezteti a népet, hogy a jövő választásoknál csak igaz keresztény érzelmű férfiakra szavazzon s ösztönzi őket, hogy alakítsanak kath. egyleteket s főképp lépjenek be a néppártba. A füzet, melynek ára csak 2 kr. igen alkalmas arra, hogy a nép között minél nagyobb számban szétesztva, nagy szolgálatokat tegyen a néppártnak. — A füzet életrevalóságát legjobban bizonyítja az, hogy már második kiadást ért. — Kapható a győri egyházmegyei könyvnyomdában.

— **„Lélekmentő.”** A tisztelt közönség becses figyelméke ajánljuk az épen most megjelent e című könyvet: Lélekmentő. Irta Tóth Mike, Jézus Társaságának tagja Kaloecán. Szól pedig a könyv észre és szívreható módon a szent gyónásról, világosan kimutatván annak 1. Isteni eredetét, 2. szükségességét, 3. történetét, 4. kellékeit, 5. hatásait stb. Felel egyszerűsmind az elientetésekre és kifogásokra is. Azt véljük, sokan tetszéssel és haszonnal fogják olvasni. Kiállítása csinos; igen könnyen olvasható. A 216.8-adrét oldalra terjedő könyv ára 50 kr. Vászoba kötve 65 kr. A küldés mindig bérmentes. Tíz példányra 1 tiszteletpéldány megy.

EGYLETEK.

Szigligeti-émlék-ünnepély.

A Szigligeti-társaság Nagyváradon, 1895. évi március hó 24-én, délelőtt 11 órakor a kir. jogakadémia dísztermében, Rádl Ödön, Cséplő Péter, dr. Kecskeméti Lipót és Sas Ede társulati rendes tagok közreműködésével szigligeti-émlék-ünnepélyt rendez.

K. Nagy Sándor,
főtítkár.

Rádl Ödön,
elnök.

M e g h i v á s .

Az ipartestület ma délután 5 órakor tartja meg rendes havi előjárósági ülését a melyre ez uton is tisztelettel meghívotnak az előjárósági tag urak.

Nagyvárad. 1895. márcz. 11.

Bertsey György,
ipart. elnök.

M e g h i v ó .

Miután a pinczér nyugdíj alap központi bizottsága által felszöllítettünk, hogy Budapesten tartandó pinczér nyugdíj-alap érdekében f. hó 26-ára az országos kongresszusra egy bizottságot küldjünk fel, ennek letárgyalásából kiindulva felkéretik a nyugdíj bizottság t. választmánya, továbbá az összes nagyvárad t. pinczér kartársak, hogy f. hó 21-én csütörtök este 11 órakor a »Csarnok« kávéház külön helyiségében tartandó előértekezletre haladóktalanul minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Tekintve az ügy igaz- és üdvös fontosságát azon óhajunknak adunk kifejezést, miszerint mindnyájunknak jövőjére kiható közös érdeke egy cél felé törekedni.

Az elnökség.

A nyitrai mandátum.

Az a választási küzdelem, mely tegnap Nyitrán lejátszódott s lejátszódhatott egyszerűen arezul csapása minden alkotmányos jognak és szabadságnak. Az alkotmányos Magyarországon a XIX. század végén hát még ilyet is ellehet követni?

Tudtuk azt mindig, hogy a képviselő választások előtt sok minden történik a mi veszélyezteti a választások tisztaságát, de hogy olyanokat merjenek elkövetni a választások között mint a melyeket Tarnóczy választási elnök elkövet az már nem csak fölülmul minden politikai tisztességet, de minden képzelhető is.

Már mindjárt a választás megkezdésénél történt valami a mit a távirat homályos fogalmazása következtében nem tudunk teljesen megérteni.

Vagy arról van szó a nevek összezavarására még más Zichyt is fölléptettek, vagy pedig arról, hogy mindazon szavazók szavazatai, kik nem mondják ki teljesen ifj. dr. Zichy János, de vagy az ifj. vagy a dr. jelzőt elhagyják, érvénytelenek lesznek.

Későbbi távirataink már világosak. Semmi kétséget sem hagynak fönn a választási elnök basáskodásai, manővereiről. S hogy sok tekintetben sikerül czélt érnie, bizonyítja az, hogy a választók kikoplaltatása czéljából a választást talán a reggeli órákig kihuzza. S ép azért, mivel oly későn végződhetett a választás, hogy akkor már táviratot nem lehetett feladni, a végleges eredményt sem tudjuk még.

A választási elnök önkénykedését és visszaéléseit látva, önkénytelenül az jut eszünkbe, hogy mindez csak számításból történik azért, hogyha Zichy megválasztatnék, legyen ok a választás megsemmisítésére.

De hát majd ütni fog az igazság és a megtorlás órája, mely az ilyen politikai svihákságokat el fogja seperni!

A nyitrai választásra vonatkozó táviratainkat itt adjuk:

Budapest, márcz. 20. (Saját tudósítónk táv.)

A városban óriási izgatottság uralkodik. A néppárti választók a legrosszabb helyeket kapták, ahol reggel óta szakadó esőben ácsorogva töltik a napot. A város kihalt és csendes. A katonaság minden utcát elfoglal. Palkovich táborhok maga vezényli a csapatokat. — A Zichy-párt főembereitől Tarnóczy megtagadta az igazolványokat és így a szavazók magukra vannak hagyva, mert a vezetőket nem eresztik keresztül a kordonokon.

Budapest, márcz. 20. (Saját tud. távirata.)

Nyitrán Tarnóczy a választás kezdetén előadja, hogy még két jelölt van: gr. Zichy Nep. János es gr. Zichy János. Valódi jelölt ifj. dr. Zichy János. Pázmándi Dénes hasztalan tiltakozik a manőver ellen. Eddig rend van.

Budapest, márcz. 20. (Saját tudósítónk távirata.) Most vette kezdetét a szavazás. A sorshuzás szerint a Latkóczy-párt kezdte meg a szavazást. A választást kinos, botrányos jelenetek zavarják meg. Tarnóczy eljárása egyszerűen meghalad minden fogalmat. A 12 órakor érkezett sürgönyök szerint Tarnóczy elnök a Zichy-párti szavazóknak legalább egy harmadát fosztotta meg a szavazatuktól. A csendőrök elfogtak egy káplánt és a főszolgabíróhoz kísérték. — A szavazást minduntalan fölfüggeszti az elnök és a szavazatszedő bizottsághoz csak Latkóczy pártiakat bocsátanak, remélve, hogy a Zichy-párt a szakadó esőben megunja a várakozást.

Budapest, márcz. 20. (Saját tudósítónk táv.)

4 óra 20 perczkor az elnök Zsére községbeli választókat, kik a Zichy emberei, visszatartóztatja. A katonaság általában megakadályozza az ellenzéki választókat abban, hogy a szavazás színhelyére jöjjenek. Az erre beadott panasz folytán elnök fölfüggeszti a választást.

Budapest, márcz. 20. (Saját tudósítónk táv.)

Az elnök huzavonája következtében még negyed 4-kor alig szavazott falusi ember, minek következtében a beadott 520 szavazatból Zichynek csak 64 szavazata van.

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Gróf Eszterházy Miklós Mór: Rövid visszapillantással elmondja, miként alakult a mostani kormány és az ugynevezett liberális párt. Az alakulásnál csupán a közjogi kérdés jött tekintetbe.

Ha e pártnak 20 éves uralma alatt hozott törvényeket illeti, úgy találja, hogy ha van azok között néhány jó, az az egyes szakminiszterek érdeme.

Általában e törvények tendenciája az állami umnipolenciák érvényre juttatása volt. Ennek a mindenhatóságnak a betetőzése az a két év óta dúló harc, mely az egész országot lángba borította.

Ha most támadt egy hatalmas ellenmozgalom, melynek célja a katolikus állampolgároknak sérelmes törvények revíziójának kieszakölése a fenyegető tönk szélére jutott mezőgazdaságnak fölségítése, a kis ember megóvása az uralkodó merkantilizmus kizsákmányolása ellen — úgy erre mindent rá lehet fogni, csak azt nem, hogy e törekvés hazafiatal volna.

Ez a mozgalom midőn meg akarja védeni a katolikus vallású polgárok jogait, nem támadja meg a többi vallásokat és nem vindikál magának több jogot, mint a mennyi a többi vallásoknak van.

E magasztos cél elérésért eltűrik a gunyt és rágalmat; de törekvésről e jogos mozgalom nem fogja magát visszariasztani sohasem.

Azért, hogy ők fölvevtek programjukba a törekvést, mely a munkásnak a mindennapi kenyeret biztosítani akarja: azért elnevezték őket izgatónak és szocialistáknak.

A kormány a szociális bajokat eloszlatni nem tudja vagy nem akarja. Mert egyebet sem tesz e téren, mint szüntelen a nehézségeket hangoztatja.

A közoktatásügyi miniszter azt hangoztatta, hogy a néppárt a politika süppedő talajára viszi a nemzetet. De akkor azt kérdező, hogy mi hát a programja a kormány-nak? — mert ezt a programot senki sem ismeri.

A néppárt határozott programot adott ki, azon kívül semmi rejtett céljaik nincsenek. A ravaszkodás és alakoskodás nem a néppárt fegyvere.

Azon reményben, hogy Wlassics miniszter nem fogja a saját megválasztatása alkalmával Csáktornyan kiadott proklamációt apokrifnak nyilvánítani: egyes részleteket közöl abból.

E proklamáció azt mondja, hogy az ellenfél kortesei megbántják a koronás királyt, midőn az ő miniszterének megválasztása ellen agítálnak. (Zajos derűlt.) Tehát mi párt-ütők és felségértők vagyunk a miniszter ur szerint? Hogyan egyeztetli meg a miniszter ur ezt az eljárást az alkotmányossággal és a parlamentarizmussal? (Zajos helyeslés az ellenzéken.)

A néppárt élén olyan férfiak vannak, akik fölül állanak minden gyanúsításon, akiknek nevét már századok előtt beirták a nemzet történelmébe.

A költségvetést elfogadja; de a kormánytól minden bizalmat megtagad.

Wlassics miniszter kötelességének tartja a felhozott vádakra azonnal válaszolni. A tót nyelvű proklamációkról neki semmi tudomása sem volt, mert különben megtiltotta volna a korona belevitelét a pártküzdelembe.

A szabadelvűpárt szerinte csupán az állam szuverenitásáért küzd. Az egyházpolitikai reformok nem érintik az igazi vallásosságot. Egy töredék nem fogja megállítani az idők szellemét.

Serényi B. gróf az agrár-kérdéssel foglalkozott és figyelmébe ajánlotta a kormánynak a mai türehetetlen helyzetet.

Széchenyi Imre gróf szintén a gazdasági bajokkal foglalkozik és a gabona-árak leesését az arany- valuta behozatalának tulajdonítja.

Zichy Nándor gr. az előirányzathoz nem finánciális, hanem általános politikai szempontokból fog hozzászólni. Elfogadja ugyan a költségvetést, de tiltakozik az ellen, mintha abból a főrendiházban nem lehetne bizalmi-kérdést csinálni.

Egyébként ez ellen a költségvetés ellen nem csak a bizalom szempontjából vannak kifogásai.

Meg kell azt támadnia kivált azért, mert magát a politikai irányt, mely ezen költségvetést létrehozta, alapjaiban hibáznak, rossznak tartja. Ez az irány a túlzásnak, a kiméletlen sovinizmusnak iránya, melynek egyetlen célja a tetszés vadászata. (Ugy van.)

Vajjon őszinte-e az ilyen budget, melyben kölesönök szerepelnek fedezet gyanánt. Így azután könnyű az egyensúlyt papirosra kimutatni.

Ha így haladunk, akkor nemsokára ismét előtérbe lép az az égető kérdés, hogy minő lemondások, minő megtagadások árán állítsuk ismét helyre a már egyszer igen nagy és súlyos áldozatok árán rendbe hozott fináncziáinkat.

Az államnak egyedüli adópolitikája abban a kérdésben kulminál, hogy mennyi adó folyt be? Ez az adórendszer, mely egyedül a kisbirtokra és a szegény emberek élelmi cikkeitnek súlyos megadóztatására van alapítva: ez a főoka szociális bajainknak. — Mert a kisgazdának és munkásnak, szóval a kereső-osztálynak bajait végeredményében megérzi az egész ország. Akármelyik osztályt sújtja az igazságtalan és egyoldalú adórendszer, az egyensúly megzavarása által sújtja az egész országot. Ezt az egyoldalú fináncziális politikát rosszalja szelő.

Azután áttér a kormány és pártjának azon vádjára, hogy az ellenzék és különösen a most alakult néppárt nem akar a modern eszmékhez alkalmazkodni. Ezzel szemben a »modern« szó fogalmának tisztázását tartja szükségesnek. A tuloldal azt akarja elhitetni, hogy a »modern« és a »jó« fogalma összeesik; pedig ez nagy tévedés. A »modern« csak »újat« jelent és ez ez új lehet jó is rossz is. Ők a rosszat nem hajlandók esfogadni, ha még olyan modern is.

A néppárt ellen fölhozzák, hogy veszedelmes, mert katolikus politikát csinál. Az idők szomorú jelének tartja, hogy azok, a kik magukat szabadelvűeknek hirdetik, megakarják tagadni Szent István országában a legnagyobb, a legrégebb, az államalkotó felekezet polgáraitól azt az alkotmányos jogot, hogy lelkiismereti szabadságukat a törvényes módon biztosítani akarhassák.

A párturalom, melyet a tisztelt kormány-párt Magyarországon létesített a szabadságnak nem védője, hanem elnyomója.

Vadák hangzanak innen és tulról; de a különbség az, hogy önök azt mondják: egy pap valahol a szószékről veszedelmes dolgokat prédikált, de hogy ki mondta, hol mondta és mik azok a veszedelmes dolgok, azzal hallgatnak. Ha pedig az mondatik, hogy az önök emberei, az önök közegei, az önök neve alatt és megbízásából olyan dolgot cselekedtek, vagy azt és azt irták, olyat, ami beleütözik a közszabadság és az alkotmányosság elveibe, akkor önök azt mondják, hogy nem volt, vagy nincs tudomásuk a dologról, vagy egyszerűen apokrifnek nyilvánítanak olyan dolgot, amit ezer meg ezer ember olvasott.

Végül kijelenti, hogy a néppárt az egész kereszténység érdekeit védi, mert a mi a katolicizmust sérti, az sérti az egész keresztényságot.

Elnök a vitát berekeszti.

Lukács pénzügyminiszter a kormány pénzügyi politikáját védelmezi.

A részletes tárgyalásnál

Zichy N. gr. föl szólal az anyakönyvi kiadások tételénél.

Perczel D. belügyminiszter védelmezi a tételt.

Mihályi V. püspök az egyetem tételénél a Pázmány alapot, mint egyházi alapnak helytelen fölhasználása ellen óvást tesz.

Wlassich föl szólalása után

Elnök az ülést 3 órakor berekeszti.

Kossuth Ferencz jelöltsége.

Budapest, márcz. 20. (Saját tud. táv.) A szabadelvű táborban nagy az izgatottság Kossuthnak jelöltsége miatt. A vélemények megoszlottak. Sokan nem akarták, hogy a párt Kossuth ellen jelöltet állítson a tapolczai kerületben; de az a

kérdés, hogy »mit mondanak Bécsben?« mégis arra a határozatra birta a pártot, hogy fölvegye a harcot Kossuth Ferenczcel.

Spanyol kormányválság.

Budapest, márcz. 20. (Saját tudósítónk táv.) Valószínű, hogy Sagasta lesz a kormányalakítással megbizva.

Á r v i z e k.

Budapest, márcz. 20. (Saját tudósítónk táv.) A Maros az országosan beállott esőzések és a hóolvadás következtében rohamosan árad. A Tisza hasonlóképen. A Béga töltései a legreménytelenebb képet nyújtják. Ó-Teleknél a helyzet tarthatatlan. Szabadfalva, Ulvin, Szt-Mihály határa el van öntve. A Béga Temesvárott is kiöntött.

Közgazdaság.

Nagyvárad ki kereskedelmi és iparkamara.

1391/1895.

Értesítés.

A m. kir. államvasutak igazgatósága megküldte kamaránkhoz több jókarban lévő híd-mérleg és szivattyu eladása tárgyában kiadott pályázati hirdetményét.

Miről az érdekelteket van szerencsénk azzal értesíteni, hogy a pályázati hirdetmény feltételei a kamara hivatalánál a hivatalos órák alatt d. d. 8-tól d. u. 2 óráig megtekinthetők.

Nagyváradon, 1895. márczius 18-án.

A nagyvárad ki keresk. és iparkamara:

Janky József s. k.,
elnök.

Dr. Sarkady Lajos s. k.,
titkár.

Szőlőtelepítő bank. A földművelésügyi miniszteriumban a legutóbbi időben beható tárgyalásokat folytattak egy nagyszabású szőlőtelepítő-bank létesítése ügyében. A miniszter ugyanis arra a meggyőződésre jutott, hogy szőlőink regenerálása csakis arra az egy esetre lesz eredményes keresztülvihető, ha a tönkrement szőlősgazdáknak kellő tőkét és hitelt bocsátunk rendelkezésre, mert az állami segélynyújtás más formában csakis a nagybirtokosoknak volna hasznára, míg a kis-gazdák semmit sem élveznének belőle. Ezért a miniszter egy külön szőlőtelepítő-bank létesítését szándékolta, mely azonban a telepítésen felül a szőlősgazdák valamennyi egyéb hitel igényeit is kielégítette volna. A bank külön törvény alapján és állami hozzájárulással jött volna létre, s a miniszter ezt a hozzájárulást másfél millió forinttal irányozta elő. Eddig a dolog rendben ment volna. Mikor azonban Festetics Andor gr. a kész tervet Lukács László pénzügyminiszterrel megismertette, ez a leghatározottabban kijelentette, hogy az állami hozzájárulást semmi szín alatt sem akezeptálja, annál kevésbbé, mert amugyis a legnagyobb erőfeszítésre és takarékosagra lesz szükség, nehogy az ezidei számadási év deficiittel záruljon. Ily körülmények között a földművelésügyi miniszter az egész tervet elejtette, s a szőlőtelepítés feladatait a majdan alapítandó agrárbankra fogják bízni. A filloxera által tönkretett gazdák hadd várjanak.

Nagyvárad ki hetivásár.

— Márczius 19. —

Vásári árjegyzék a nagyvárad ki piacon 1895. márczius 19-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6:10—6:30 Kétszeres buza 5:40—5:20. Rozs 5:50—5:30. Árpa 6:30—6:20. Zab 6—5:80—. Tengeri 6:60—6:30. Borsó 14.—Lencse 16.— Bab 9.— Köleskása 13.— Burgonya 3.— Lángliszt 13.— Zsemlyelisz 11.— Fehérkenyér liszt 10. Barnakenyér liszt 8:50 Széna fuvarral 5:20. Szalma fuvarral 1:90. Szalonna 50—. 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr. 1 köbméter tűzifa bikk 3:10, tölgy 2:90, gesz 3:35. 100 kiló marhahus 52—. Öntött gyertya 54—. Lámpaolaj 50—. Egy liter bor 6 50, új 40. Pálinka 24, szulvapálinka 85, szesz 95. Egy métermázsza kő-

só 10.80, nyers fagygyu 26.—, olvasztott fagygyu 36.—, szappan 23.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 40.—, új-bor 30.—, mész —95, kemény faszén 2-20, puha faszén —, kendermag 10.—, köles 6.—, repeze —, dió 15.—, mogyoró —, aszu szilva 14.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 15, szalonna 58, sertéshus 52, juh-hus 36, veres hagyma 14, fog-hagyma 40, bors 1-60, paprika 1-20 barna kenyér 9. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 7-25.

Forgalmi kimutatás 1895. évi márcz. hó
19-én: Tiszta buza körülbelül 600 hltr, kétszeres buza 200 hltr, rozs 500 hltr, árpa 200 hltr, zab 200 hltr, tengeri 800 hltr, burgonya 1500 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 300 darab, félhizott 7000, sovány 3000, süldő 1300, malacz 4000, hizott marha 200, jármás ökör 2500, fejős tehén 1000, borju 900, bivaly 40, juh 300, ló 2602.

Marha-ártáblázat 1895. évi márczius hó
19-ről: Egy pár első rendű jármás ökör 480.—, 1 pár 2-od rendű jármás ökör 370, 1 pár harmad rendű jármás ökör 220, 1 pár fejős tehén 180, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 95, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 70, 1 drb veres borju 7.—, 1 drb fél éves borju 30.—, 1 drb egy éves borju 35, 1 drb két éves borju 44, 1 drb hizott sertés 58, 1 pár fél éves sertés 16.—, 1 pár egy éves sertés 28, 1 pár két éves sertés 42, 1 drb jó igás ló 90, 1 pár ökörbőr 19.—, 1 pár tehénbőr 12, 1 pár borjubőr 4.—, 1 pár lóhbőr 9-50, 1 pár juh bőr —.

A budapesti termény-tőzsde forgalma
1895. márcz. 19.

I. Készaru üzlet. Alacsonyabb külföldi jegyzések és a hajózás közeledő megnyitása malmaink vételkedvét csökkentette. Az érdeklődés készbuza iránt megcsappant és vevők csakis a napi szükségletek fedezését tartják szem előtt. Elkelt 5—7½ krral csökkent árak mellett 10.000 q. hazai buza.
Idegen buzákból eladatott: 2900 q. szerb buza 79 k. 5.95 frton vámtmentesen, örlési engedéllyel.
Rozs irányzata lanyha, az árak 5—10 krral olesóbodtak. Elkelt: 5.75—5.80 frton budapesri paritáson.
Árpa irányzata változatlan. Takarmányáru 6.60—6.80 frton kelt el.
Tengeri irányzata nyugodt.
Zab irányzata szilárd. Eladatott: 100 q. 6.80 frt, 100 q. 6.75 frt. 200 q. 6.70 frt 200 q. 6.70 frt készpenzfizetés ellen.

Mai hivatalos jegyzések effektív árakban.

B u z a						
	Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára		Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
F a j						
Bánsági	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	6.80	6.85	79	6.85	6.90
»	uj 80	6.90	6.95	81	6.95	7.—
»	uj 82	7.—	7.05	—	—	—
Tiszavidéki						
»	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	6.60	6.65	79	6.65	6.70
»	uj 80	6.70	6.75	81	6.75	6.80
»	uj 82	6.80	6.85	—	—	—
Pestvidéki						
»	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	6.55	6.60	79	6.55	6.60
»	uj 80	6.65	6.70	81	6.65	6.70
»	uj 82	6.75	6.80	—	—	—
Fejérmegyei						
»	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	6.50	6.55	79	6.55	6.60
»	uj 80	6.60	6.65	81	6.65	6.70
»	uj 82	6.70	6.75	—	—	—
Bácskai						
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	6.60	6.65	79	6.65	6.70
»	uj 80	6.70	6.75	81	6.75	6.80
»	uj 82	6.80	6.85	—	—	—
Román						
»	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	—	—	79	—	—
»	uj 80	—	—	81	—	—
»	uj 82	—	—	—	—	—
Szerb						
»	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	—	—	79	—	—
»	uj 80	—	—	81	—	—
»	uj 82	—	—	—	—	—
Bolga						
»	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	—	—	79	—	—

II. Határidő üzlet. Kedvezőtlen külföldi hírek nálunk 2—4 krnyi árvisszaesést idéztek elő búzában és rozsbán. Délután azonban — dacára 1½ márkányi berlini baissonek — hirtelen élénkebb bevásárlási kedv nyilvánult, melynek folytán az irányzat megszilárdult és az árak 3—5 krnyi emelkedéssel zárulnak.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.74—6.78 frt, buza őszre 6.72—6.76 frt, rozs tavaszra 5.76—5.77 frt, tengeri máj. — jun. 6.34—6.37 frt, zab tavaszra 6.24—6.27 forint, káposzta-repeze augusztus — szeptemberre 10.70—10.80 forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, márcz. 19. Készlet: 123.860 drb. Urasági öreg kővér I. rendű: 45—46 kr.; közép: 45—50 kr.; süldő kővér: 48—49 kr.; sovány: 46—47 kr.; Román: —; Szerb kővér 45—46 kr.; könnyű 44—45 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok
a budapesti áru- és értéktőzsdén: 1895. márcz. 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	124.25
Magyar koronajárdék	—	—	—	99.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	—	—	—	127.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	—	—	—	105.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	125.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	98.50
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	161.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	153.50
Osztrák járdék papirban	—	—	—	101.50
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	101.50
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	124.75
Osztrák korona járdék	—	—	—	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	1095.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	474.—
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	409.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	—	434.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	974.—
Német birodalmi márka	—	—	—	60.10
London vista	—	—	—	123.10
Paris vista	—	—	—	48.60
20 márkás arany	—	—	—	12.02

Hirdetmény.

A nagyváradi László-gőzhengermalom részvény-társaság telepein levő **ócska vasakat, géprészeket, hengereket, falfüggőket, szijkorongokat, használt gőzkazánokat** és egyéb malomszerkezeti czikkeket eladásra bocsátja.
A nevezett czikkek a telepeken megtekinthetők, és bővebb felvilágosítás az I-ső telepen levő irodában nyerhető.
Nagyvárad, 1895. márczius 19.
A nagyváradi László-gőzhengermalom részvénytársaság felszámolásban.
(76) 3-1

Uj könyvkötészet.

A n. é. közönség kényelmére Ujváros részben, Nagy-Teleky-utca 1. sz. a. (a községi iskola épületben) egy

fiók-könyvkötészetet

rendeztem be, hol mindennemű **könyvkötő** és **díszmunkák** csak úgy mint a főüzletben készíttetnek.

Főüzlet: **O l a s z i,** Fő-utca 801/30. (65) 0-5
Fióközlet: **Ujváros,** Nagyteleki-utca 12.
Tisztelettel **Löwy Márton,** könyvkötő.

GRÓF ESTERHÁZY GÉZA-FÉLE

Cognac-gyár részvénytársaság

B U D A P E S T E N.

TELJESEN BEFIZETETT RÉSZVÉNYTŐKE
640,000 korona.

az osztrák-magyar birodalom egyik legnagyobb Cognac-gyára.
Gyárunk a legujabb technikai vívmányok alapján van berendezve és a francia gépeink feldolgozási képessége évenként

1 millió 752 ezer liter bort vesz igénybe.

Esterházy-Cognac

tiszta borból idegen anyagok hozzákeverése nélkül készül s ezért a közönség kedvencz itala.

Legelőkelőbb orvosi tekintélyektől ajánlva.

Több 1000 elismerő nyilatkozat. Diszoklevél, aranyérem s diszkeresztrel kitüntetve.

Kapható minden nagyobb üzletben.

**Mindennemű
sajtok.**

Bőjti idényre ajánljuk du-
san felszerelt raktárunkat
páczolt és konzervált hal-
neműekből u. m. francia,
olasz, sardinia, tengeri
rak, thonhal, pisztráng,
kelettengeri, tekeres,
shotlandi hering, ajóka,
ajóka-tekeres, brémai
bricken, orsovai és elbai
caviar, angolna stb. stb.

Lenmagolaj
hidegen ütött.

Kádár és Kiss
fűszer-, bor-, csemege- és ásványviz-üzlete,
a „Vereskereszt“-hez, NAGYVARADON.
Fő-üzlet: Bémer-tér. Fiók-üzlet: Kishidfő.

Különféle sajtok, u. m.:
ementáli, groi, eidami,
rochfort, fr. cammenbert,
Imperial, La trapp, gor-
gonsola, strachinó, ha-
genbergi, limburgi, roma-
dour, liptai s kárpáti túró
stb. stb.

TÓKEHAL
áztatott.

(62) 5-5

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utcza.

Feltűnő női confectioné ujdonságok
az 1895-iki tavaszi idényre!

u. m.: capes, gallérok, jaquetok és esőköpenyek
a legjutányosabban beszerezhetők fönti czégnél.

Kiterjedt üzleti összeköttetéseink, valamint **gyár- és export-üzletünk**
folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy velünk e szakmában

ugy jutányosság, valamint izlés tekintetében

(75) 20-1

egyetlen czég sem versenyezhet.

A t. hölgyközönség saját érdeke üzletünket meglátogatni.

Alapított 1865-ben.

Budapest, Károly-körút.

Debreczen, Fő-piacz.